Ympäristövaliokunta
HE 154/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry:n asiantuntijalausunto

Kiitämme ympäristövaliokuntaa lausuntopyynnöstä. Koirien hyvinvoinnin kannalta hallituksen esityksessä laiksi eläinten hyvinvoinnista on monia kiitettäviä asioita. Esityksessä on kuitenkin myös selviä ristiriitaisuuksia ja täsmennystä vaativia lainkohtia.

Yleisellä tasolla eläinten hyvinvointilain asetuksineen tulee turvata koko maanlaajuisesti kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut myös virka-ajan ulkopuolella ja parantaa valvonnan edellytyksiä. Viranomaisille on taattava riittävät resurssit, sillä tällä hetkellä viranomaisten edellytykset puuttua koirien huonoon kohteluun ja valvoa eläintenpitokieltoa eivät nähdäksemme kylliksi toteudu. Esitämme myös eläinsuojeluasiavaltuutetun viran palauttamista. Näemme hyvänä, että valvontaviranomaisilla olisi mahdollisuus käyttää apunaan asiantuntijaa tai avustajaa. Suomen Kennelliitolla on 19 alueellisessa kennelpiirissään koulutettuja kennelneuvojia, jotka tukevat, neuvovat ja valvovat kasvatustyötä. Kennelneuvojat ovat vapaaehtoisia Kennelliiton luottamushenkilöitä, jotka vierailevat kasvattajien luona tarvittaessa.

Nykyisen eläinsuojelulain tavoin esitys tunnistaa koiran vain yhtenä lajina, vaikka koiran olennaiset käyttäytymistarpeet, vaadittava hoito sekä pito-olosuhteet vaihtelevat roduittain. On kuitenkin kiitettävää, että esityksessä tuodaan esille eläinten kunnioittavaa ja lajinomaista käyttäytymistä hyödyntävää kohtelua myös koulutuksessa. Pidämme tärkeinä kirjauksia eläimen totuttamisesta käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin sekä kieltoja eläinten kovakouraiselle tai muulle tarpeetonta kipua ja kärsimystä aiheuttavalle käsittelylle, koulutukselle ja sähköpannoille. Sulan veden tarjolla olosta säätäminen esimerkiksi sääolosuhteista johtuvin poikkeuksin on valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista.

Seuraavassa käymme ympäristövaliokunnan toimialan huomioiden tarkemmin läpi koirien hyvinvoinnin kannalta erityisen merkittäviä esityksiä.

Lakisääteinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti on tärkeä toteuttaa mahdollisimman pian
Tilastokeskuksen vuoden 2016 kulutustutkimuksen mukaan Suomessa on noin 700 000 koiraa, joista Suomen Kennelliiton rekisterissä on noin 530 000. Todella kiitettävä parannus esitykseen on lausuntokierroksen jälkeen lisätty maininta siitä, että koirien lakisääteisestä tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä on tarkoitus säätää erikseen eläinten tunnistamislainsäädännössä. Tämä on olennaista toteuttaa viivytyksettä, sillä tunnistusmerkintä ja rekisteröinti edistävät laaja-alaisesti eläinten hyvinvointia ja lisäävät yleistä turvallisuutta. Koirien ja omistajien yksilöllinen tunnistaminen ovat vastuuttoman koiranhankinnan ja -pidon sekä koirahyökkäysten ennaltaehkäisyn perusedellytyksiä.

Lakisääteinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti mahdollistaisivat kokonaiskuvan Suomen koirakannasta, sen alkuperästä ja terveydentilasta. Näin voitaisiin valvoa myös monirotuisten kasvatusta ja tuontikoirien hyvinvointia. Lakisääteinen tunnistusmerkintä ja yhtenäinen rekisteri antaisivat tehokkaampia työkaluja puuttua riskeihin ja ongelmiin, joita aiheutuu pentutehtailusta sekä rajat ylittävästä laillisesta ja laittomasta koirakaupasta. Salakuljetetut koirat voivat tuoda mukanaan täällä harvinaisia taudinaiheuttajia, kuten ekinokokkoosia. Lisäksi ilman lakisääteistä kaikkien koirien tunnistusmerkintää ja rekisteröintiä maakuntien velvollisuus huolehtia löytöeläimistä nykyisen 15 vuorokauden sijaan vain 10 vuorokautta johtaisi todennäköisesti siihen, että koirien uudelleensijoitukset ja turhat lopetukset lisääntyisivät.

Suomen Kennelliitto rekisteröi vuosittain 46 000–48 000 koiraa, jotka on kaikki tunnistusmerkitty. Kennelliitolla on maanlaajuisesti yli 500 koulutettua tunnistusmerkitsijää. Olemme lähiaikoina ottamassa nykyisten sirujen rinnalla käyttöön maakoodilliset sirut, jotka ovat avainasemassa koiran alkuperämaan tunnistamisen ja tunnistusmerkinnän

Suomen Kennelliitto –
Finska Kennelklubben ry.
The Finnish Kennel Club
Kamreerintie 8
02770 Espoo, Finland
Tel +358 (0)9 887 300
Fax +358 (0)9 8873 0331
www.kennelliitto.fi
Y-tunnus 0202155-0
FO-nummer
Business ID

standardoinnin kannalta. Kaikista Suomen koirista tunnistusmerkinnän ulkopuolelle jää arviolta noin 20–25 prosenttia.

Kennelliitolla on valmiudet kerätä myös näiden koirien tunnistus- ja omistajatiedot verkko- tai mobiilisovelluksilla. Koiran omistaja tunnistautuu rekisteröintijärjestelmiin pankkitunnuksilla. Kennelliiton rekisterissä on jo yli 16 000 monirotuista ja ulkomailta tuotua koiraa, joiden sukutaulut eivät ole tiedossa. Tietojen kerääminen ja niiden siirtäminen viranomaisrekistereihin on kustannustehokasta, turvallista ja vaivatonta. Koko maan kattavan koulutettujen luottamushenkilöidemme avulla tunnistusmerkintää ja rekisteröintiä voitaisiin myös valvoa kustannustehokkaasti. Tämä edellyttää kuitenkin selviä rooleja, toimintavaltuuksia ja kohtuullisia vastuita. Nyt lakiesityksen 81 §:ssä viranomaisten apuna toimivilla asiantuntijoilla ja avustajilla olisi myös rikosoikeudellinen ja vahingonkorvausvastuu, jotka ovat hyvin raskaita.

Koiraharrastukset edistävät koiran hyvinvointia ja yhteiskuntakelpoisuutta
Hallituksen esityksessä laiksi eläinten hyvinvoinnista todetaan kiitettävästi, että ihmisen hoidossa olevan eläimen tulisi voida toteuttaa olennaisia käyttäytymistarpeitaan. Koirien määrän lisääntyessä ja kaupungistumisen edetessä on tärkeää, että kaavoitus ja muut elinympäristöön liittyvät ratkaisut tukevat koirien ja heidän omistajiensa sekä muiden ihmisten, eläinten ja muun ympäristön sopusointuista yhteiseloa. On huolehdittava siitä, että myös tiheästi asutuilla alueilla on riittävästi ulkoiluun sopivia viher- ja virkistysalueita, koira-aitauksia sekä -puistoja.

Erilaiset harrastukset, kuten rodunomaiset kokeet, kilpailut ja metsästys, mahdollistavat koiralle sen lajityypillisten ja rodunomaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamisen ja edistävät vastuullista jalostusta etenkin toiminnallisuuden osalta. Koiraharrastukset tukevat koiran yhteiskuntakelpoisuutta ja edistävät koiranomistajan vastuuta eläimen hyvinvoinnista, joten jokaisessa kunnassa tulisi olla myös sisäkäyttöisiä koiraharrastustiloja.

Vuonna 2017 järjestettiin 15 688 Suomen Kennelliiton alaista kilpailutilaisuutta, joissa kertyi 177 298 suoritusta. Kennelliiton omien tarkkojen sääntöjen ja ohjeiden nojalla huolehditaan koiran ja kohde-eläimen liiallisen rasittumisen ennaltaehkäisystä. Kaikilla Kennelliiton alaisilla kokeilla ja kilpailuilla on koulutettu nimetty vastuuhenkilö, joka tarkastaa radan ja kilpailuolosuhteet etukäteen. Päivystävän eläinlääkärin yhteystiedot ovat jokaisessa kisassa aina saatavilla ja suurimmissa kokeissa ja kilpailuissa on läsnä eläinlääkäri. Järjestäjät ovat päteviä ja koulutettuja tehtäviinsä ja koe tai kilpailu perutaan, jos radassa tai sääolosuhteissa havaitaan riskejä eläinten hyvinvoinnille. Koiran osallistuminen kilpailuun evätään, jos epäkohtia havaitaan.

Eläinkilpailuiden järjestämistä koskevan sääntelyn tulee varmistaa, että kilpailut toteutetaan eläinten hyvinvoinnin turvaavalla tavalla. Samalla sääntelyn tulee kuitenkin olla selkeää, täsmällistä ja tarkoituksenmukaisesti mitoitettua niin, että vastuullisilla toimijoilla on mahdollisuus järjestää tilaisuuksia. Ilmoituksenvaraisten eläinkilpailujen järjestämistä koskevien säännösten tarkoitus on hyvä, mutta niiden raskaus ja kilpailueläinlääkärin läsnäolovaatimuksen tuottamat kustannukset kaventaisivat kriittisellä tavalla etenkin pienten kilpailujen järjestämisedellytyksiä. Osallistujia on usein vain muutamia, jolloin kisojen järjestäminen muuttuisi kustannusten vuoksi käytännössä mahdottomaksi. Tällöin lain sisältö olisi selvässä ristiriidassa sen tavoitteiden kanssa.

Perusteluissa sivulla 137 mainitaan erikseen koirien valjakkoajo, taakanveto, vinttikoirien rata- ja maastojuoksukilpailut, agility ja luolakoirien taipumuskoe. Jälkimmäisessä koiran ja kohde-eläimen kontakti on sääntöjen mukaan pyritty estämään jo vuodesta 1995. Suoritusmääriin suhteutettuna loukkaantumiset myös muissa mainituissa lajeissa ovat erittäin harvinaisia: agilityssa promillen luokkaa ja vinttikoirakisoissa ne jäivät vuonna 2017 alle kahteen prosenttiin.

Yli 2000 koiraharrastusyhdistyksen kattojärjestönä näemme, että kilpailueläinlääkärin tavoitettavuus läsnäolon sijaan vahvistaisi tarkoituksenmukaisella ja kustannustehokkaalla tavalla kilpailujen järjestäjien vastuuta ja omavalvontaa eläinten hyvinvoinnin turvaamisessa. Laissa tai sitä täydentävässä asetuksessa voitaisiin määrätä ilmoitusvelvollisuudesta eläinlääkärille, jonka yhteystiedot tulisi olla tapahtuman järjestäjällä välittömästi saatavilla. Tämän eläinlääkärin tulisi olla mahdollisimman lähellä tapahtuman järjestämispaikkaa ja järjestäjän tulisi huolehtia koirien ensiapumahdollisuuksista.

Ehdotamme pykäliin ja niitä vastaaviin muihin lainkohtiin seuraavia muutoksia:

45 § Ilmoituksenvarainen eläinkilpailujen järjestäminen
Kilpailueläinlääkärin on oltava läsnä kilpailutilaisuudessa.
tulisi muuttaa muotoon:
Kilpailueläinlääkärin on oltava tavoitettavissa koko kilpailutilaisuuden ajan.
47 § Kilpailueläinlääkärin tehtävät ja pätevyys
Kilpailueläinlääkärin tehtävänä on lisäksi antaa tarvittaessa ensiavun luonteista hoitoa kilpailussa käytettäville eläimille, jollei hoitoa ole muutoin saatavilla kilpailupaikalla.
tulisi muuttaa muotoon:
Kilpailueläinlääkärin tehtävänä on lisäksi ennakkoon huolehtia siitä, että ensiavun luonteista hoitoa on saatavilla kilpailussa käytettäville eläimille, jollei järjestäjä itsenäisesti ole huolehtinut hoidon saatavuudesta.

Vastaavat muutokset tulisi tehdä myös perusteluihin ja muihin lainkohtiin.

Lain tulee tukea vastuullista koirankasvatusta ja -pitoa
Suomalainen koirankasvatus on perinteisesti ollut pienimuotoista kotikasvatusta. Suomen Kennelliiton kasvattajasitoumuksen allekirjoittaneet 13 000 aktiivista koirankasvattajaa ovat sitoutuneet edistämään terveiden ja hyväluonteisten, käyttöominaisuuksiltaan, rakenteeltaan ja ulkomuodoltaan rodunomaisten koirien kasvattamista. Viimeisen viiden vuoden aikana kasvattajista vajaat 5200 on teettänyt vain yhden pentueen.

Kirjaus elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen on erittäin tärkeää saada lakiin. Nämä ovat myös Suomen Kennelliiton kaikkien rotujen jalostusta ohjaavan yleisen jalostusstrategian tavoitteita. Yleisen jalostusstrategian lisäksi 137 rodulla on perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma (PEVISA), joka sisältää ehtoja rekisteröitävien pentujen vanhemmille. Roduilta, joiden viimeisen viiden vuoden yhteenlaskettu rekisteröintimäärä on yli 50, vaaditaan rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma (JTO). Se on tällä hetkellä käytössä 170 rodulla. JTO- ja PEVISA-ohjelmiin on koottu rotukohtaisesti ne sairaudet, joiden osalta pentujen vanhemmat on tutkittava ennen astutusta. Liioiteltuja ulkomuotopiirteitä pyritään kitkemään 41 rodulla käytössä olevilla näyttelyiden ulkomuototuomareiden erityisohjeilla.

Esityksen mukaan jalostukseen tulee käyttää vain fyysisesti ja psyykkisesti terveitä eläimiä eikä esimerkiksi selvästi arkaa tai aggressiivista eläintä tule käyttää jalostukseen. Kennelliiton säännöissä ja ohjeissa nämä on jo huomioitu. Pentutehtailun suitsimisen ja järjestäytymättömän koirankasvatuksen valvonnan kannalta on hyvä, että laissa ehdotetaan säädettäväksi omistajan ja eläintenpitäjän velvollisuudesta estää eläinten hallitsematon lisääntyminen. Ilman lakisääteistä tunnistusmerkintä- ja omistajarekisteriä tämän ja jalostuksen valvonta yleensä on kuitenkin mahdotonta.

Suomen Kennelliitto on erittäin huolissaan poliisin tilastoimien koirahyökkäysten määrän lisääntymisestä ja vastuuttoman koiranpidon yleistymisestä. Kennelliitto ja sen jäsenyhdistykset valistavat, kouluttavat ja neuvovat jäseniään muiden muassa koirakurista ja koiranomistajan vastuista. Kaikki koiranomistajat eivät kuitenkaan ole toimintamme piirissä tai piittaa velvoitteista. Onkin olennaista, että valvoville viranomaisille mahdollistetaan riittävät resurssit puuttua epäkohtiin ja lainsäädäntö tukee vastuullista koiranpitoa. Suomen Kennelliitto ei kannata julkisuudessa esillä olleita rotukieltoja, sillä kansainvälisten tutkimusten ja kokemusten mukaan rotukiellot saattavat johtaa jopa purematapausten lisääntymiseen. Mikäli koiranpitoa halutaan säännellä tarkemmin, pidämme tärkeänä, että alan asiantuntijana olemme mukana valmistelussa.

Ammattimaisen eläintenpitäjän pätevyysvaatimuksia on täsmennettävä
On hyvä, että ammattimainen ja laajamittainen eläintenpito on esityksessä määritelty riittävän tarkasti. Lakiesityksessä ei kuitenkaan ole selvästi avattu, mitä tarkoitetaan ammattimaisesti tai muuten laajassa mitassa eläimiä pitävän soveltuvalla koulutuksella ja riittävällä pätevyydellä. On erityisen epäselvää, mitä ”muilla keinoin osoitettu riittävä pätevyys” merkitsee.

Pidämme hyvänä, että pitopaikkaa koskevaa sääntelyä esitetään täsmennettäväksi. Huomautamme kuitenkin, että koirien kohdalla pitopaikan vaatimukset vaihtelevat merkittävästi roduittain. Koemme tärkeäksi, että alan

asiantuntijana Suomen Kennelliitto on mukana myös ammattimaista ja muutoin laajamittaista eläintenpitoa sekä pitopaikan vaatimuksia koskevien asetusten valmistelussa.

Kannatamme sitä, että eläimen luovutuksen yhteydessä vastaanottajalle on ilmoitettava kaikki eläimen hyvinvoinnin kannalta oleelliset tiedot. Kasvattajasitoumuksemme velvoittaa koirankasvattajaa kertomaan koiriensa sairauksista, terveystutkimustuloksista ja ominaisuuksista sekä antamaan koiranostajalle kirjalliset hoito-ohjeet. Vastuullisen kasvatustyön tukeminen lainsäädännöllä mahdollistaa koirakannan terveyden ja luonteenpiirteiden seurannan, jotka ovat edellytyksiä koiran hyvinvoinnille ja yhteiskuntakelpoisuudelle. Alkuperältään täysin tuntemattomien koirien terveydentilaa, luonnetta ja käyttäytymistä on mahdotonta ennakoida.

Espoossa 7. tammikuuta 2019

Harri Lehkonen
hallituksen puheenjohtaja
Suomen Kennelliitto ry

Markku Mähönen
toiminnanjohtaja
Suomen Kennelliitto ry